

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทย : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา

Factors Influencing Volunteer Tourism in Thailand : A Case Study of Songkhla Province

Methawee Wongkit

Ketsirin Kaewsuan et al.

Prince of Songkla University, Trang Campus

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครและเพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ชาวต่างประเทศจำนวน 25 คนที่เดินทางมาเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุประมาณ 21-30 ปี สถานภาพโสด สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่เคยมีประสบการณ์การเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการเดินทางมาเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทย คือ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย อัยาศัยไมตรีของคนในชุมชนท้องถิ่น วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ธรรมชาติที่สวยงาม ความพร้อมด้านสถานที่ท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยว สำหรับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทยนั้น ได้แก่ การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความโดดเด่น อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรวางระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีกรอบการทำงานที่ชัดเจนเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทย

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร นักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมไทย จังหวัดสงขลา

Abstract

This study aims to explore factors influencing foreign tourists to participate in volunteer tourism in Thailand. In addition, this study would like to discover an approach for developing volunteer tourism in Thailand. As this research is exploratory in nature, the qualitative approach was applied. Twenty-five participants were recruited in Songkhla province and an in-depth interview was the main method for data collection. The results revealed that the majority of volunteer tourists were female at the age of between the ages of 21 and 30 years old. Most of them were single and hold a bachelor's degree. Most of the volunteer tourists in this study had never visited Thailand. The factors influencing this group of people to become volunteer tourists in Thailand were admiration for Thai culture, local Thai people in different host communities, the Thai way of life, beautiful nature, and well-developed tourist attractions and tourism services. This study suggested that Thai culture and wisdom should be communicated to potential volunteer tourists to attract this group of people to visit Thailand. Furthermore, well management and controlled volunteer activities were essential for long-term success.

Keywords : volunteer tourism, volunteer tourists, host communities, Thai culture, Songkhla province

บทนำ

หากกล่าวถึงการเดินทางท่องเที่ยวการรับรู้ของบุคคลทั่วไปมักจะหมายถึงการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายความเครียด หรืออีกนัยหนึ่งคือ การแสวงหาความสุขให้แก่ตนเอง แต่ในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดเหล่านี้ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีความคิดว่าการเดินทางท่องเที่ยวคือ การแสวงหาประสบการณ์ใหม่ให้กับชีวิต และในเวลาเดียวกันการเดินทางจะต้องมีคุณค่าและมีความหมาย จึงกลายเป็นที่มาของการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่เรียกกันว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร หรือ Volunteer Tourism (Coldwell, 2014)

นักวิชาการหลายรายได้พยายามให้คำนิยามการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ เช่น Wearing (2001) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครว่า เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับ การช่วยเหลือคนยากไร้ในสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการทำวิจัยในมุมมองที่เกี่ยวข้องกับสังคมหรือสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ Sin (2009) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งซึ่งนักท่องเที่ยวเดินทางไปเป็นอาสาสมัครเพื่อทำกิจกรรมให้กับชุมชนที่นักท่องเที่ยวเหล่านั้นได้เดินทางไป ส่วน Clarke (2009, อ้างถึงใน Srichamnong, 2010) อธิบายการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครว่าเป็นการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระหว่างตัวอาสาสมัครเองและชุมชนรวมถึงบุคคลที่มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ โดยการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครจะช่วยให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้รู้จักตัวเองและวัฒนธรรมต่างๆ ผ่านการเปิดโลกทัศน์ที่จะนำไปสู่การเข้าใจในวัฒนธรรมอื่นๆ Butcher (2005) มองว่า

การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงจริยธรรม (New Moral Tourism) แต่ Raymond และ Hall (2008) ได้ให้คำอธิบายที่น่าสนใจว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร คือ การผสมผสานระหว่างรูปแบบการท่องเที่ยวกับการสมัครใจไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนให้ทั้งนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครและชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ผสมผสานการทำกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน จากความสมัครใจของนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร โดยกิจกรรมเหล่านี้ จะช่วยให้อาสาสมัครรู้จักตัวเองและเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างได้อย่างถ่องแท้

รูปแบบการดำเนินงานของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในหลายประเทศ มักจะบริหารจัดการโดยหน่วยงานเอกชน กลุ่มองค์กรที่ส่งเสริมด้านการศึกษา และกลุ่มองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (NGOs) (Broad, 2003 ; Raymond & Hall, 2008) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องมีการกระจายกิจกรรมดังกล่าวออกไปในเกือบจะทุกทวีปทั่วโลก ตั้งแต่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กิจกรรมด้านการเพาะปลูก กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่ให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนกิจกรรมพัฒนา ด้านการสาธารณสุขของชุมชน (Wearing, 2001 ; Wearing & McGehee ; 2013) มีการคาดการณ์ว่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1999 เป็นต้นมา มีจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเดินทางทั่วโลกเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครสูงถึง 1.6 ล้านราย และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครราว 832 ล้านปอนด์ ถึง 1.3 พันล้านปอนด์ต่อปี (Tourism Research & Marketing, 2008)

Dann (1981) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motivations) ของแต่ละบุคคลจะมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ดังนั้น นักวิจัยหลายท่าน (เช่น Campbell & Smith, 2005 ; Chen & Chen, 2010 ; Wearing, 2001) จึงได้พยายามศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังต่างประเทศเพื่อประกอบกิจกรรมอาสาสมัครผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้เปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนทั่วไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ได้แก่ ความประสงค์ที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ความสนใจเฉพาะส่วนบุคคล ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ตลอดจน การได้รับมิตรภาพจากผู้อื่น นอกจากนี้ การศึกษาของ Grimm และ Needham (2012) ยังได้ค้นพบว่า ทวีปหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา จะมีความสามารถในการดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครได้เป็นอย่างดี เนื่องจากคนกลุ่มนี้มองว่า สถานที่เหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือจากพวกเขามากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว

เนื่องจากนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครมักจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ค่อนข้างนาน ซึ่งการพำนักรวมถึงการทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ อาจจะทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบแก่ชุมชนท้องถิ่น เพราะการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครชาวต่างประเทศ มีแนวโน้มที่จะเกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมขึ้น (Raymond & Hall, 2008) จากการค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น ทางกลุ่มผู้วิจัยพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครและปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาเป็นอาสาสมัครในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย ดังนั้น ทางกลุ่มผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาในประเด็นดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ

การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเป็นนักท่องเที่ยวอาสาสมัคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร
3. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากข้อมูลสถิติของ Volunteer Spirit Association Thailand (2014) พบว่า นักท่องเที่ยวอาสาสมัครชาวต่างประเทศที่เดินทางมาทำกิจกรรมในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนทั้งสิ้น 221 ราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเป็นอาสาสมัครในจังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ในการเก็บข้อมูล โดยประเด็นที่ได้ทำการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นประกอบด้วย (1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ (2) เหตุผลในการตัดสินใจเป็นนักท่องเที่ยวอาสาสมัครและเหตุผลในการเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และ (3) ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอาสาสมัครในการทำกิจกรรมด้านอาสาสมัครในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก กลุ่มผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกลุ่มผู้วิจัยทำการถอดแบบสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยวอาสาสมัคร จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้การจัดรูปแบบทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

จากตารางที่ 1 มีนักท่องเที่ยวอาสาสมัครที่เข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้ทั้งหมด 25 ราย เป็นเพศหญิง 18 ราย (ร้อยละ 72) และเพศชาย 7 ราย (ร้อยละ 28) นักท่องเที่ยวอาสาสมัครส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุประมาณ 21-30 ปี (ร้อยละ 68) มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศแถบทวีปยุโรป (ร้อยละ 56) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 96) และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 40) นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวอาสาสมัครกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมายังประเทศไทยมาก่อน (ร้อยละ 72) และจะใช้เวลาพำนักในประเทศไทยประมาณ 2-3 เดือน (ร้อยละ 44) ร้อยละ 80 ของนักท่องเที่ยวอาสาสมัครกลุ่มนี้เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครครั้งนี้เป็นครั้งแรก และส่วนใหญ่จะดำเนินการในการมาเป็นอาสาสมัครโดยการติดต่อผ่านองค์กรด้านอาสาสมัครมากกว่าดำเนินการด้วยตนเอง

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและรูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร

ข้อมูล		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	7	28
	หญิง	18	72
2. ช่วงอายุ (ปี)	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20	6	24
	21-30	17	68
	31-40	1	4
	ตั้งแต่ 41 ขึ้นไป	1	4
3. ภูมิภาค	ทวีปเอเชีย	9	36
	ทวีปยุโรป	14	56
	ทวีปอเมริกา	2	8
4. สถานภาพการสมรส	โสด	24	96
	สมรส	1	4
5. ระดับการศึกษา	มัธยมปลาย/ต่ำกว่า	7	28
	ปริญญาตรี/เทียบเท่า	10	40
	สูงกว่าปริญญาตรี	8	32
6. จำนวนครั้งที่เดินทางมาประเทศไทย	ครั้งแรก	18	72
	2-5 ครั้ง	7	28
7. ระยะเวลาพำนักในประเทศไทย	1 เดือน/น้อยกว่า	9	36
	2-3 เดือน	11	44
	4-5 เดือน	3	12
	6 เดือน	2	8
8. จำนวนครั้งในการร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร	ครั้งแรก	20	80
	2-3 ครั้ง	3	12
	4-5 ครั้ง	2	8

ข้อมูล		จำนวน	ร้อยละ
9. การดำเนินการในการเป็นอาสาสมัคร	ดำเนินการด้วยตัวเอง	10	40
	ดำเนินการผ่านองค์กรด้านอาสาสมัคร	15	60

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครมากที่สุด คือ ความต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย เนื่องจากนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเหล่านี้มีความเชื่อว่าการเดินทางไปเป็นอาสาสมัครยังต่างประเทศนั้น ทำให้ได้พบเจอกับผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ อีกทั้งยังได้ใกล้ชิดกับคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีในการเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีในการดำเนินชีวิตของชุมชนนั้นๆ ปัจจัยรองลงมา คือ ความต้องการที่จะช่วยเหลือและแบ่งปันความรู้ของตนเองสู่ผู้อื่นโดยปราศจากการคาดหวังสิ่งตอบแทน นักท่องเที่ยวเหล่านี้อธิบายว่า การทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครของพวกเขาจะทำให้อีกหลายชีวิตในพื้นที่ที่ห่างไกลได้รับประโยชน์และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และปัจจัยสุดท้ายคือ ต้องการสร้างมิตรภาพกับผู้คนใหม่ๆ เนื่องจากการอยู่ร่วมกันของนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครที่มาจากหลากหลายเชื้อชาตินั้น ทำให้เกิดสังคมแห่งมิตรภาพ การทำงานร่วมกันภายในค่ายจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางด้านต่างๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรม และทักษะความรู้ใหม่ๆ ในการทำงาน

ปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกประเทศไทยในการเดินทางมาเป็นนักท่องเที่ยวอาสาสมัครมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยนักท่องเที่ยวให้เหตุผลว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณีที่น่าสนใจ มีความหลากหลายในรสชาติของอาหารที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก รวมทั้งมนุษยสัมพันธ์อันดีของคนไทย ความมีน้ำใจความเอื้ออาทรและรอยยิ้มของคนไทย ปัจจัยรองลงมา คือ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงของประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยเป็นตัวเลือกอันดับต้นๆ ในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเหล่านี้

สำหรับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวก่อนตัดสินใจเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทย คือ การได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนกับประเทศอื่นๆ การได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนใหม่ๆ ที่มีความแตกต่างด้านเชื้อชาติ วิธีการดำเนินชีวิตและภาษา นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเหล่านี้ยังคาดหวังที่จะใช้การเดินทางในครั้งนี้เพื่อค้นหาแนวทางในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากเดิมรวมทั้งเก็บเกี่ยวประสบการณ์ชีวิตในต่างแดน และ เพื่อช่วยเหลือและแบ่งปันความรู้แก่ผู้อื่น

อนึ่งนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดีกับสถานที่และกิจกรรมที่มีไว้รองรับอาสาสมัคร นักท่องเที่ยวเหล่านี้ให้ความเห็นว่า ประเทศไทยมีองค์กรอาสาสมัครที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำงานกับอาสาสมัครชาวต่างประเทศ รวมทั้งมีความชำนาญในการคัดเลือกสถานที่ทำกิจกรรมและสามารถจัดกิจกรรมอาสาสมัครได้อย่างหลากหลายในระดับหนึ่ง ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยังคงสมบูรณ์ มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่น่าสนใจ อีกทั้งลักษณะความเป็นมิตรของคนไทยที่โดดเด่นจากประเทศอื่นๆ ทำให้สถานที่และกิจกรรมสำหรับอาสาสมัครที่จัดขึ้นมีความน่าสนใจมากกว่าหลายประเทศในบริเวณใกล้เคียง

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยด้านความต้องการในการศึกษาวัฒนธรรมที่แตกต่างและความต้องการที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเป็นแรงกระตุ้นหลักต่อการตัดสินใจเลือกเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครของการศึกษาในครั้งนี้นี้ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Broad (2003) ในเรื่องแรงกระตุ้น (Motivations) ส่วนบุคคลในการสละความสุขส่วนตัว ความต้องการที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่น หรือความสุขจากการเป็นผู้ให้ (Altruism) เพื่อเดินทางไปเป็นอาสาสมัครตามสถานที่ต่างๆ นอกจากนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี่ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Raymond และ Hall (2008) ในด้านรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครสามารถช่วยเสริมสร้างความเข้าใจของคนต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม (Cross - cultural) ได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้า (เช่น Brown, 2005 ; Callanan & Thomas, 2005 ; Coghlan, 2008 ; McIntosh & Zahra, 2007) ที่กล่าวว่า แรงกระตุ้นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครแตกต่างจากการเป็นนักท่องเที่ยวทั่วไป (Mass Tourists) เนื่องจากแรงกระตุ้นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความต้องการพัฒนาและแสวงหาคุณค่าในตัวเอง ความสนใจในการให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน และการมุ่งเน้นที่จะเรียนรู้ความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

สำหรับปัจจัยด้านวัฒนธรรมไทยและลักษณะของคนไทยที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักของการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครนั้นลักษณะของการตัดสินใจโดยใช้ปัจจัยด้านดังกล่าวสามารถอธิบายได้อีกนัยหนึ่งได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความใกล้เคียงกันอย่างมาก Pizam และ Mansfeld (1999, อ้างถึงใน Kitcharoenpaisal, 2010) ได้อธิบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า ความสนใจของกลุ่มคนในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น มาจากความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมขนานและวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อาศัยอยู่เดิม เนื่องจากมนุษย์มีสัญชาตญาณของความอยากรู้อยากเห็นในตัวเอง จึงอาจกล่าวได้ว่า หากแหล่งท่องเที่ยวใดต้องการที่จะพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจจะต้องพิจารณานำหลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครควบคู่ไปด้วยเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เกิดความสนใจ และนำไปสู่การตัดสินใจเดินทางมาเป็นอาสาสมัครในพื้นที่

สำหรับปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทยนั้น ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในชุมชนท้องถิ่น การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนในด้านความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและภาษาการพยายามรักษาอัตลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะตัวของชุมชนรวมไปถึงการพัฒนาแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครให้มีความหลากหลายและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งฝ่ายนักท่องเที่ยวและชุมชนที่เข้าร่วมการทำกิจกรรมอย่างแท้จริงเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครมักจะโดนตั้งข้อสงสัยในด้านของมูลค่าของเม็ดเงินที่นักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเหล่านี้ต้องจ่ายให้กับองค์กรอาสาสมัครรวมถึงประเด็นด้านผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นเมื่อมีนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เข้าไปพำนักและทำกิจกรรมในบริเวณดังกล่าว เช่น การทำให้ชุมชนเหล่านั้นไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากจะรอคอยการให้ความช่วยเหลือจากกลุ่มองค์กรอาสาสมัครตลอดเวลา หรือการทำลายความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น (Guttentag, 2009 ; Neeves & Brignall, 2010 ; Smith, 2014)

ปัจจุบันการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในประเทศไทยยังไม่มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพที่สามารถทัดเทียมกับระบบการจัดการของต่างประเทศได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์กรที่รับอาสาสมัครจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมาตรการดังกล่าว อาจทำได้โดย (1) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานอาสาสมัครโดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับองค์กรที่ดูแลอาสาสมัครทั้งในและต่างประเทศ (2) แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานอาสาสมัครต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความรู้ และประสบการณ์ให้มีความหลากหลายในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร และ (3) กำหนดนโยบายและกฎหมายที่สนับสนุนงานอาสาสมัคร เช่น การได้รับความคุ้มครองด้านสุขภาพ และมีสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยในที่ทำงาน และกฎหมายสวัสดิการสังคมในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานอาสาสมัคร เป็นต้น (Shrestha & Mektriphop, 2005)

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการจัดทำงานวิจัยในอนาคต ได้แก่ ควรมีการกำหนดขอบเขตในการวิจัยที่กว้างขึ้น เช่น การกำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัยให้ครอบคลุมพื้นที่ในระดับภาค หรือครอบคลุมทั้งอาณาเขตของประเทศไทย นอกจากนี้ ควรเพิ่มช่องทางการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทุกส่วนของผู้มีส่วนได้เสียจากการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เช่น การเก็บข้อมูลจากคนในชุมชน บุคลากรหรือผู้บริหารในองค์กรตลอดจนหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาอาสาสมัครและการจัดกิจกรรมให้แก่อาสาสมัครเพื่อให้ได้ข้อมูลจากทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรที่จะทำการศึกษารูปแบบการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเพื่อให้การท่องเที่ยวรูปแบบนี้ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย

References

- Broad, S. (2003). Living the Thai life – A Case Study of Volunteer Tourism at The Gibbon Rehabilitation Project, Thailand. *Tourism Recreation Research*. 28 (3), 73-82.
- Brown, S. (2005). Travelling with a Purpose : Understanding the Motives and Benefits of Volunteer Vacationers. *Current Issues in Tourism*. 8(6), 479-496.
- Butcher, J. (2005). The Moral Authority of Ecotourism : A Critique. *Current Issues in Tourism*, 8(2), 114-124.
- Callanan, M., & Thomas, S. (2005). Volunteer Tourism : Deconstructing Volunteer Activities within a Dynamic Environment. In M. Novelli (Eds.), *Niche Tourism Contemporary Issues, Trends, and Cases*. (pp. 183-200). Wallington : Elsevier.
- Campbell, L. M., & C. Smith. (2005). Volunteering for Sea Turtles? Characteristics and Motives of Volunteers Working with the Caribbean Conservation Corporation in Tortuguero, Costa Rica.” *MAST*. 3, 169-93.
- Chen, L. & Chen, J. S. (2010). The Motivations and Expectations of International Volunteer Tourists : A Case Study of Chinese Village Traditions. *Tourism Management*. 32, 435-442.
- Coghlan, A. (2008). Exploring the Role of Expedition Staff in Volunteer Tourism. *International Journal of Tourism Research*. 10 (2), 183-191.
- Coldwell, W. (2014, February 17). Volunteer Holidays : How to Find an Ethical Project. *The Guardian*, Retrieved June 28, 2015, from <http://www.theguardian.com/travel/2014/feb/17/volunteer-holidays-how-to-find-right-project>
- Dann, G. M. S. (1981). Tourist Motivation: An Appraisal. *Annals of Tourism Research*. 8(2), 187-219.
- Grimm, K. E., & Needham, M. D. (2012). Moving beyond the “I” in Motivation : Attributes and Perception of Conservation Volunteer Tourists. *Journal of Travel Research*. 51(4), 488-501.
- Guttentag, D. A. (2009). The Possible Negative Impacts of Volunteer Tourism. *International Journal of Tourism Research*. 11 (6), 537-551.
- Kitcharoenpaisal, Porntip. (2010). **The Study of Mon Community Cultural Tourism Resources to Develop Ecotourism in Pathumthani Province**. Master of Science Degree Thesis, Srinakharinwirot University.
- McIntosh, A. J., & Zahra, A. (2007). A Cultural Encounter through Volunteer Tourism : Towards the Ideals of Sustainable Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*. 15 (5), 541-556.
- Neeves, J. & Brignall, M. (2010, June 26). **Paying the Price for a Gap Year of Adventure : The Guardian**. Retrieved July 4, 2015, from <http://www.theguardian.com/money/>

- 2010/jun/26/ paying-price-gap-year-adventure
- Raymond, E. M., & Hall, C. M. (2008). The Development of Cross-cultural (MIS) Understanding through Volunteer Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*. 16 (5), 530-543.
- Shrestha, Sunit. & Mektripop, Win. (2005). **The Study and Applied Lessons of Voluntary Activities in Foreign Countries for Volunteer System Development in Thailand.** Volunteer Spirit Network. Retrieved March 30, 2015, from www.volunteerspirit.org/files/final-VSN.doc
- Sin, H.L. (2009). Volunteer Tourism – “Involve Me and I Will Learn”?. *Annals of Tourism Research*. 36 (3), 480-501.
- Smith, P. (2014). International Volunteer Tourism as (De)commodified Moral Consumption. In M. Mostafanezhad and K. Hannam (Eds.), **Moral Encounters in Tourism. Current Developments in Geographies of Leisure and Tourism.** (pp. 31-46). Ashgate : Aldgate.
- Srichamnong, Pongtawat. (2010). **Expectation and Satisfaction of Tourists toward Voluntourism Activities.** Master of Science Degree Thesis, Srinakharinwirot University.
- Tourism Research & Marketing. (2008). **Volunteer Tourism : A Global Analysis. A Report by Tourism Research and Marketing.** Barcelona, Spain : Association for Tourism and Leisure Education.
- Volunteer Spirit Association Thailand. (2014). **VSA Annual Report 2014.** Songkla : VSA Organization.
- Wearing, S. (2001). **Volunteer Tourism : Experiences that Make a Difference.** Wallingford : CABI Publishing.
- Wearing, S. & McGehee, N. G. (2013). Volunteer Tourism : A Review. *Tourism Management*. 38, 120-130.